

Chefsjustitieombudsmannen
Elisabeth Rynning**Kritik mot vårdcentralen Nävertorp inom Region Sörmland för att på begäran av en annan myndighet ha lämnat ut journaluppgifter utan att kontrollera att patienten samtyckte till det**

Beslutet i korthet: En anställd vid en vårdcentral lämnade vid ett telefonsamtal ut vissa uppgifter från en patientjournal till en socialsekreterare sedan denna uppgett att den enskilde samtyckte till utlämnandet. Enligt en standardiserad handling som den enskilde hade undertecknat fick socialnämnden hämta in och lämna ut information som rörde den enskildes ärende och som behövdes för handläggning av hennes ärende från bl.a. "Landstinget". Av handlingen framgick varken vilket ärende eller vilket landsting som avsågs.

ChefsJO uttalar att hon har stor förståelse för att myndigheter i det dagliga arbetet som utgångspunkt måste kunna lita på uppgifter från andra myndigheter. När det gäller utlämnande av uppgifter från en patientjournal, som typiskt sett är integritets-känsliga, bör dock vårdgivaren noga försäkra sig om att den enskilde har samtyckt till utlämnandet. Det kan ske genom att vårdgivaren hämtar in och kontrollerar det dokumenterade samtycket eller tar direktkontakt med den enskilde i frågan. ChefsJO är kritisk till att vårdgivaren i detta fall inte vidtog några åtgärder för att försäkra sig om att den enskilde hade samtyckt till utlämnandet av journaluppgifterna.

Vidare anser chefsJO att det dokumenterade samtycket i detta fall getts ett så generellt innehåll att den enskilde svårigen kunde få information om – och överblicka – omfattningen och konsekvenserna av medgivandet. I en situation där ett dokumenterat samtycke framstår som alltför generellt bör enligt chefsJO den myndighet som överväger att lämna ut uppgifter som omfattas av sekretess ta kontakt med den enskilde för att försäkra sig om att denne samtycker till utlämnandet i det enskilda fallet.

Anmälan

I en anmälan som kom in till JO den 7 november 2018 framförde AA klagomål mot en undersköterska vid vårdcentralen Nävertorp inom Region Sörmland. AA anförde i huvudsak följande:

I hennes patientjournal på 1177.se angavs att undersköterskan BB den 13 september 2018 hade lämnat ut uppgifter från hennes patientjournal till socialtjänsten i Katrineholms kommun. Socialtjänsten hade inte fått hennes tillstånd att ta del av journalerna.

Enligt AA angavs i huvudsak följande i den aktuella journalanteckningen (de personer som nämns i journalanteckningen har pseudonymiserats av JO):

Rehabsamverkan

Antecknad av BB undersköterska på VNA Vårdcentralen Nävertorp,
Katrineholm, 2018-09-13 10:08

Telefonkontakt

CC från Soc förv ringer mig och undrar lite över AA:s besök hos vår arbter DD.
CC har OK från AA att följa upp henne hos oss.

Åtgärd

Jag medd henne att första besöket hos arbter DD var den 29/8 och att hon fått grundlig genomgång och träningsprogram samt handledsskydd. Återbesök för uppföljning är bokad till den 3/12.

Utredning

Handlingar i ärendet hämtades in från vårdcentralen Nävertorp och socialnämnden i Katrineholms kommun. Därefter begärde JO att regionstyrelsen i Region Sörmland skulle yttra sig över klagomålen. I sitt remissvar anförde regionstyrelsen i huvudsak följande:

En internutredning har genomförts på berörd vårdcentral och verksamhetschefen har återfört JO-anmälan till berörd undersköterska som kommer ihåg det aktuella samtalet med tjänsteperson från socialtjänsten i Katrineholms kommun.

Enligt undersköterskan uppgav tjänstepersonen som ringde från socialtjänsten tydligt att det fanns ett medgivande från patienten att inhämta information från vården. Undersköterskan var noga med att muntligen säkerställa att medgivande fanns och har dokumenterat detta i patientens journal.

Verksamhetschefen för den aktuella vårdcentralen har i samband med internutredningen kontaktat aktuell tjänsteperson på socialtjänsten som bekräftar att det finns en skriftlig generell fullmakt hos socialtjänsten där kontakt med vården står med. Patienten skrev enligt uppgift på fullmakten den 18 maj 2018 och den gäller i ett år. Internutredningen har således säkerställt att den muntliga uppgiften om ett medgivande finns skriftligt hos socialtjänsten och är giltig för den aktuella tidpunkten.

I detta fall gäller sekretess inom hälso- och sjukvården enligt 25 kap. 1 § OSL [offentlighets- och sekretesslagen, JO:s anm.]. Möjligheten till samtycke och att efterge sekretessen finns reglerat i 10 kap. 1 § OSL som hänvisar till 12 kap. 2 § OSL.

All vårdpersonal inom region Sörmland ska vara väl förtrogna med offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser och genomgår i samband med anställning bl.a. en obligatorisk webbutbildning som finns tillgänglig på regionens kompetensportal. Verksamhetschefen får återkoppling att de anställda genomfört de olika obligatoriska kurserna som krävs för att få arbeta i region Sörmland. Offentlighet och sekretess diskuteras ofta ute i verksamheterna och löpande informationsinsatser sker. Det finns också skriftlig information om vad som gäller för sekretess och tystnadsplikt på regionens intranät.

Regionstyrelsens bedömning

Regionstyrelsens uppfattning är att man från berörd vårdcentral har agerat i enlighet med de lagregler och anvisningar som gäller. I det dagliga arbetet myndigheter emellan måste man kunna lita på de uppgifter som andra myndig-

heter uppger, om det inte finns särskild anledning i ett specifikt fall att ifrågasätta en given uppgift.

I detta fall har undersköterskan muntligen förvissat sig om att samtycke fanns för att lämna begärda sekretessbelagda uppgifter och hen har noterat detta i patientens journal.

Regionstyrelsens yttrande till JO har delgetts berörd undersköterska.

AA gavs möjlighet att kommentera remissvaret men hördes inte av.

Bedömning

Inom hälso- och sjukvården gäller sekretess för uppgift om en enskilds hälsotillstånd eller andra personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (25 kap. 1 § OSL). Innehållet i en patientjournal är ofta av integritetskänslig natur och omfattas som regel av sekretess. Som regionstyrelsen har anfört kan en patient helt eller delvis efterge sekretessen (10 kap. 1 § och 12 kap. 2 § OSL).

För att en myndighet som har vården om journalhandlingar ska vara säker på att den som påstår sig ha patientens samtycke att få ta del av journalen verkligen har sådant samtycke, krävs enligt ett tidigare uttalande från JO som regel att den som åberopar samtycket kan visa upp en skriftlig fullmakt från patienten (se JO 1983/84 s. 238). Vidare har JO, när det gäller samverkansmöten mellan olika myndigheter, uttalat att det inte kan godtas att en myndighet lämnar ut sekretesskyddade uppgifter med hänvisning till att den enskilde vid kontakt med en annan myndighet har lämnat någon form av generellt samtycke till att hans eller hennes rehabilitering diskuteras vid ett samverkansmöte. Utgångspunkten måste i stället vara att varje berörd myndighet själv ska inhämta den enskildes inställning i saken (se JO 2011/12 s. 557).

I detta fall nöjde sig den aktuella undersköterskan med en muntlig uppgift från en socialsekreterare om att AA hade samtyckt till att uppgifter från hennes patientjournal lämnades till socialsekreteraren. Enligt regionstyrelsen var detta agerande förenligt med bl.a. gällande anvisningar. Jag har förståelse för regionstyrelsens uppfattning att myndigheter i det dagliga arbetet som utgångspunkt måste kunna lita på uppgifter från andra myndigheter. När det gäller utlämnande av uppgifter från en patientjournal, som typiskt sett är integritetskänsliga, bör emellertid vårdgivaren noga försäkra sig om att den enskilde har samtyckt till utlämnandet. Så kan ske genom att vårdgivaren hämtar in och kontrollerar det dokumenterade samtycket eller tar direktkontakt med den enskilde i frågan. Jag är kritisk till att vårdgivaren i detta fall inte vidtog några åtgärder för att försäkra sig om att AA samtyckte till utlämnandet av journaluppgifterna.

Av utredningen framgår att AA hade undertecknat en standardiserad handling, rubricerad fullmakt, som var upprättad av Katrineholms kommun. Enligt handlingen fick kommunens socialnämnd hämta in och lämna ut information som rörde AA:s ärende och som behövdes för handläggning av hennes ärende

från bl.a. ”Landstinget”. Jag noterar att det av handlingen varken framgår vilket ärende eller vilket landsting som avsågs. Enligt min mening har det dokumenterade samtycket getts ett så generellt innehåll att AA svårligen kunde få information om – och överblicka – omfattningen och konsekvenserna av medgivandet. Jag har tidigare ifrågasatt i vilken utsträckning ett generellt samtycke till utlämnande av uppgifter som omfattas av hälso- och sjukvårdssekretess kan anses ha någon rättsverkan (se JO 2019/20 s. 236). I en situation där ett dokumenterat samtycke framstår som alltför generellt bör den myndighet som överväger att lämna ut uppgifter som omfattas av sekretess ta kontakt med den enskilde för att försäkra sig om att denne samtycker till utlämnandet i det enskilda fallet.

Ärendet avslutas.